

У процесі цієї роботи підрастаюче покоління треба знайомити з законами розвитку природи, суспільства і людини, з основами суспільно – політичного життя, поширювати уявлення дітей про минуле, сучасне, майбутнє своєї країни, міста, села, про найкращих людей і про їх справи.

Велике місце в позакласній роботі повинно займати моральне виховання підрастаючого покоління, одне з головних завдань якого полягає в тому, щоб виробити у дітей свідоме відношення до суспільного обов'язку, зробити єдність слова і діла повсякденною нормою поведінки. У позаурочній виховній діяльності треба знайомити школярів з принципами і нормами моральності людини, формувати у них моральні переконання і почуття та досвід поведінки. Для цього під час позакласних занять треба проводити бесіди, лекції, диспути на теми моралі, наводити позитивні приклади з життя, творів мистецтв, а також уроки культури поведінки.

ЕКОЛОГІЧНЕ ВИХОВАННЯ ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ ТЕМИ «НАДКЛАС РИБИ» В ШКІЛЬНОМУ КУРСІ БІОЛОГІЇ ШЛЯХОМ ВПРОВАДЖЕННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НАВЧАННЯ

І. О. Сіліч, Н. О. Андрощук

ЗОШ I-III ступенів № 35, Криворізький державний педагогічний університет

«Ми отримали в спадщину світ від наших батьків,
але набагато більше запозичили у власних дітей»
(лозунг зелених)

«Обмани Землю, и она обманет тебя»
(старовинне китайське прислів'я)

Кожен учитель мріє про те, щоб навчання на його уроках було цікавим для учнів. Як говорив В. О. Сухомлинський: «Щоб дитина була палко зацікавлена навчанням, їй необхідне багате, різноманітне, привабливе, інтелектуальне життя». Зараз розробляється чимало моделей організації навчально-виховного процесу. Серед них технологія особистісно-орієнтованого навчання, технологія розвитку критичного мислення, розвиваюче, проблемне, продуктивне навчання.

Майбутній випускник повинен бути всебічно розвинутою особистістю, якій притаманне відчуття відповідальності за стан навколишнього середовища, почуття обов'язку перед довіллям, розуміння сучасних екологічних проблем та усвідомлення їх актуальності для себе, рідного краю, своєї країни та всього людства. Такого випускника потрібно виховувати з початкової школи та продовжувати в середній ланці освіти. Найкраще це вдається на уроках природознавства та біології адже екологічна освіта є невід'ємною частиною шкільного курсу біології. Вона відіграє інтерактивну роль у системі навчально-виховного процесу, оскільки систематизуються знання з різних природничих дисциплін.

Зважаючи на подібність структурних частин моделей уроків за різними технологіями, а також відсутність умов для впровадження конкретної педагогічної технології, практикують уроки, що включають у себе елементи структур уроків кількох технологій одразу. Це дозволяє зробити структуру уроку більш гнучкою, спланувати урок так, щоб у ньому було місце для різних видів і форм роботи, тобто створити можливості для розвитку умінь та обдарувань кожної дитини. Використання різноманітних методів і прийомів роботи дозволяє підтримувати на досить високому рівні пізнавальний інтерес і творчу активність учнів, а також дає можливість для фахового росту, зміни себе та навчання разом з учнями.

Так, використання елементів проблемного навчання дає глибше усвідомлення, розуміння матеріалу, що вивчається (проблемне питання: як активний спосіб життя риби відображується на опорно-руховій системі?); впровадження елементів інтерактивної технології – удосконалення комунікативних навичок і можливість розглянути проблему з кількох точок зору (об'єднання в групи, обговорення думок в групі); використання нестандартних методів та прийомів навчання дозволяють істотно активізувати розумову та пізнавальну діяльність учнів, підвищити інтерес до предмету, а також якість знань, умінь і навичок з біології (дискусії, проблемний виклад, самостійна робота з дидактичним матеріалом, книгою); тренінгові технології – вищий ступінь рефлексії (гра під час узагальнення).

Для того, щоб процес екологічного виховання давав позитивний результат, необхідно застосовувати запропоновані форми та засоби в комплексі, дотримуючись відповідної логічної схеми її впровадження та систематичності.

Головною метою моєї роботи є навчати учнів самостійно здобувати знання і застосовувати їх у житті. Адже коли учень сам активно працює, намагається знайти логічне пояснення того чи іншого явища, пояснити свою точку зору – ось це і є головна мета інтерактивного навчання. Тому роблю можливе, щоб вихованці бачили не просто наслідки своєї роботи, а позитивні її результати.

КАРАЧУНІВСЬКИЙ ЛІС: ЕКСКУРСІЙНІ МОЖЛИВОСТІ ПАМ'ЯТКИ ПРИРОДИ МІСЦЕВОГО ЗНАЧЕННЯ

А. О. Городенко, Г. Г. Шведун

*Центр туризму, краєзнавства та екскурсій учнівської молоді
Центрально-міської ради*

Виконання та охорона лісів зелених зон міст спирається на комплексну систему лісокористування, що включає в себе лісоводські, біотехнічні та протипожежні заходи, обмеження побічного користування лісом. Карачу-